

פניני מקראי חזקוני

פניני חכמה ומוסר מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזר,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים בינותיך, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאווה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).

"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעוין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ח פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבע טו תמו תקג

ביחור מניצוצי הקדושה מתוך הקליפות

"וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וַיְכַף כַּדְּנָה אֶרֶם אֶל לָבָן בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי אֲזוּי רַבְּקָה אִם יַעֲקֹב וְעִשָׂו" (בראשית כח, ה).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית כח, ה), וזה לשונו: "צריך לדעת, למה הוצרך לומר 'אחי רבקה' מי לא ידע בזה, ומה גם שבסמוך אמר כן. ועוד אומרו 'אם יעקב ועשו', הם דברים יתירים.

אכן בא הכתוב לתת טעם ליצחק אבינו, ששלח בן צדיק לאדם רשע מפורסם לבן הארמי. והגם שאברהם שלח ולקח רבקה, לא היה בתואל מפורסם ברשע כלבן. ועוד שלא אמר בפירוש אברהם שיקח בת בתואל, מה שאין כן יצחק שציוה ליעקב שיקח אשה מבנות לבן הרשע. לזה אמר, 'אחי רבקה', ושניהם יצאו מבתואל הרשע, וכמו כן יצא מלבן בת צדקת. גם אין להוכיח שלא יצא שלשלת שורש קדושה מאדם רשע, לזה אמר 'אם יעקב ועשו', פירוש, הרי שיצתה שלשלת הקדושה מאב רשע, גם כן אין להחליט ולומר כי להיות לבן רשע לא יצא ממנו בנות כרבקה.

ויש לך לדעת, כי דוקא בימים ההם שעדיין לא נתבררו הנשמות הקדושות ממקום שביהם, והוכרה משפחת אברהם כי שם קנתה לה הקדושה מקום, והיה לה לאות עולם אברהם ושרה כי הם גרים ראשונים, וכל אשר יתגייס מהאומות בכל זמן יקרא אברהם ונקבה שרה. לזה מין הקדושה יחפש אחר מינו, כי אחד היה אברהם, ולא הושלם בנין הקדושה בזכרים ובנקבות, כי לא הוליד אלא את יצחק, ולא הוליד נקבות עמו. ואולי כי לזה אמר הכתוב (בראשית כח, יט) אברהם הוליד את יצחק, פירוש, לבדו בלא בת זוג, וכמו כן יצחק לא היה לו בנות, כי ניצוצות הקדושה הנקבות - עודם בארץ שבי, לזה שלחו יצחק לחזר אחר אבידתו.

אך זה היום שקיינוהו, כי פרחו שורש הקדושה - הן בני ישראל, ופרח מטה עוז תפארה, והוכר אילן החיים - חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, הן הנה המובהקים בקודש, ולא יסוב אדם ממטות בני ישראל למשפחות הארץ, ואם נשאר מניצוצי הקדושה בתוך העמים, הרי הם ביציאתם לעולם מתאספים ובאים, ואחר גרותם יאמנו כי אבודים היו ולנו הם.

וטעם הכנעני אשר הקפיד אברהם לבלתי קחת לו אשה מהם, גם יצחק ציוה ליעקב על זה, רבותינו אמרו (ב"ר פנ"ט) כי הוא ארור וזרע אברהם ברוך וכו'. ודבריהם סתומים הם. ולפי מה שכתבתי מצינו עיקר הטעם נכון, כי טעמו של אברהם הוא, כי הוא מושלל מנפשות הקדושות, וכל בנותיו חלק רע ומתועב, לזה החליטו לבלתי קחת ממנו, כי לא ימצא בו דבר קדוש, והוא סוד אומרו (בראשית ט, כה) 'ארור כנען' פירוש מושלל בהחלט ממין הקדושה.

ותמצא כי ממין האומות עד היום עודם מתקבצים ובאים גרים וחסים בצל הקודש, אשר לא שמענו מימי קדם כי נתגייס גר כנעני כשאר העמים, וזה יגיד דברינו. ואולי כי לזה יצו האל (דברים כ, טז) 'לא תחיה כל נשמה' מז' עממים, ודקדק לומר 'כל נשמה' לתת טעם למצות לא תחיה, כי אין בהם נשמה, פירוש נפש קדושה שיתייחס אליה שם נשמה לחוס עליה להחיותה, כעמון ומואב, והבן.

ואחרי הודיע אלהים אותנו את כל זאת, צריך לתת לב, מדוע אנו בעוונות משועבדים לכנען, אחר שידענו נאמנה שהשיעבוד הוא לברר הניצוצות של הקדושה שבתוך הקליפה, ובכנענים אין בהם ניצוץ קדוש לרדת אחריו בגלות. ותמצא כי מצרים אשר נתרקנה מהניצוצות, כאומרים ז"ל (פסחים קיח). לא יצאו ישראל עד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן וכמצולה שאין בה דגים, דכתיב 'וינצלו את מצרים', ציוה ה' לבל יבאו שמה, וכמבואר הטעם בדברי האר"י ז"ל (שער הגלגולים), ואם כן איך יהיה שנסבול את כל עוצם הגלות הזה מבלי היות בו ניצוצי הקדושה.

אכן יתבאר הדבר על דרך אומרים ז"ל (ליקוטי תורה מקץ), כי יש שני מיני ניצוצי הקדושה שבוים בקליפה, האחת, נשמות יקרות - ויוצאות באמצעות הלידה, כאברהם וכשרה וכרבקה ורחל, וכנשמת ר' חנינא בן תרדיון שיצא משכם עם דינה, וזרות ממואב, וכנעמה מעמון, וכאונקלוס הגר וכדומה. והשני, הוא מין ניצוץ של קדושה הדבוק בקליפה ואינו יוצא כלל, אלא מעורה בקליפה ואין לו מציאות ליפרד ממנו - אלא כאשר ייצר לישראל על ידי צער או על ידי הכאה, שבאמצעות דבר זה תהיה נפרדת הקדושה וחוזרת לשרשה.

ומעתה יש טעם לגלות זה, כי תאווה לברר בחינת ניצוצי הקדושה שאינה נפרדת אלא על ידי צער שמצטערין ישראל. ועל גלות הזה אמר הכתוב (עובדיה א, כ) 'וגלות החל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת', שהכתוב קראו 'החל' - מלשון נהיית ונחלית (דניאל ח), כי השגת תכלית הגלות ביניהם - הוא באמצעות הצער, ולזה הוא משונה מכל הגליות כאשר ראינו בעינינו. ואמר אשר כנענים ולא אמר בכנענים, וגם אמר כנענים לשון רבים, אולי כיוון על הניצוצות של הקדושה שלהיותם עתה בתוך קליפת כנען יקראו בשמו כנענים, ושיעור הכתוב על זה הדרך גלות החל הזה שהוא גלות ישראל הוא לסיבת בני ישראל שהם עתה נקראים כנענים על מקום שהם בו." עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
וצוקל
נלבעו סיון תקכ

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
 "על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה די"ב ע"א).
 "ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכבר היה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

"וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִי וּרְבֵקָה אֶהְיֶה אֶת יַעֲקֹב" (בראשית כה, כח).

כתב בספר זוהר חי (פר' וישב, דף קפב ע"ב, ד"ה רזא דאת ו"ו), וזה לשונו: "אמר הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב בשם רבו מובהק מרן הקדוש **[הבעל שם טוב]**, שמיום שרימה עשו את יצחק, גרם שאין שום צדיק יוכל לראות על בנו שום דבר רע". עכ"ל.

כל אחד מהאמת מלה את התורה במדרגות הנעלים - על ידי תיקון מידתו

"וְכָל הַבְּאֵרֶת אֲשֶׁר זֻכְרוּ עֲבָדֵי אֲבִימִי אֲבָרָהָם אֲבִי סִתְמוֹם פְּלִשְׁתִּים וּמִלְכָּאִים עֶפְרָי. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיִּזְכֹּר אֶת בְּאֵרֶת הַמַּיִם אֲשֶׁר זֻכְרוּ עֲבָדֵי אֲבָרָהָם אֲבִי וּסִתְמוֹם פְּלִשְׁתִּים אֲנֹכִי מוֹת אֲבָרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת כַּשֵּׁמֶת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אֲבִי. וַיִּזְכְּרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק בְּזִכְרוֹ וַיִּמָּצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים" (בראשית כו, טו - יט).

כתב בספר מאור עינים (פר' ויצא ד"ה כי זה), וזה לשונו: "כי זה סוד כל הבארות שחפרו האבות למצוא מים - שהיא התורה, בבחינת עפר - במדרגות הפחיתות, וכמו שאמר הבעל שם טוב זלה"ה נשמתו בגנזי מרומים, על פסוק (בראשית כו, טו) 'וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר', שהוא כמו שביארנו, שכל אחד מן האבות עשה התגלות התורה מיסוד עפר ומדרגות תחתונים - על ידי תיקון מדתו של כל אחד ואחד למצוא שם מים בחינת באר מים חיים, שלא יכסה מכסה יסוד העפר על המים. ואחר הסתלקות אברהם נסתמו התגלות ההם על ידי יסוד העפר ששב לכסות על בחינת המים, והסתימה היתה על ידי פלשתים - שהם הקליפות שחזרו וגברו. ויצחק שב וחפרו, כמו שכתוב (שם, יח) 'וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו' וגו', כי זה הוא גם כן התגלות התורה שבמעשים דאברהם ויצחק ששם גניזת התורה - גם היום מה שתקנו ועשו התורה היא שבפרטות הללו, וכל זה היה לדורות הבאים לתקנם, שאלולי האבות לא היה אפשר להשיג שום השגה ולהתקרב להשם יתברך. ונמצא, כי גם עכשיו כל מה שאנחנו עושים בקירוב העבודה להשם יתברך - הכל הוא עם האבות הקדושים, וזהו 'ואברהם עודנו עומד לפני ה' (שם כב, יח), פירוש, בהווה, תמיד הוא כך, שהוא עומד לימין צדיקים לעזרינו על ידי התיקונים שתיקנו וגלה לנו" וכו'. עכ"ל.

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מברסלב
נחמני וצוקל
נלבעו אלול תקלט

"ואהבי וריעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמות, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במוטב תלאת בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
 "במטותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמה רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכם 'המה יראו כבוד ה' הדור אלהינו', ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

אין בכח האדם לעשות כלום - אם לא בחסד ה'

"וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל בְּנוֹ מִהֲרֵת לִמְצֹא בְנֵי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ" (בראשית כז, כ).

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת תולדות אות יב), וזה לשונו: "פסוק 'כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ'. קשה, למה הוצרך לומר כאן 'אֱלֹהֶיךָ', הלא היה די לומר 'כִּי הִקְרָה ה' לְפָנֶיךָ'. ועוד למה אמר 'אֱלֹהֶיךָ' ולא אמר 'אלהים'.

ויש לומר, דכוונת יעקב היתה להשיב לו הטעם למה מיהר למצוא, ואמר לו 'כִּי הִקְרָה ה' - שזה היה בדרך נס. אמנם נתיירא יעקב פן יצחק לא ירצה להנות ממעשה נסים, כדאמרין בפרק ג' דתענית (כד): "העבודה, הם עליך הקדש" וכו', ולכן אמר לו 'אֱלֹהֶיךָ', כלומר, אין זה נקרא נס אצלך, שהרי כתב רש"י על פסוק (בראשית כח, יג) 'והנה ה' ניצב עליו', כאן ייחד שמו על יצחק, לפי שכהו עיניו וכלוא בבית, והרי הוא כמת, ויצר הרע פסק ממנו. עכ"ל. והואיל שאין לך יצר הרע, יש לך לאכול בעולם הזה ולהנות ממעשה נסים, שהוא השכר של העולם הבא, לפי ש'ה' - הוא 'אלהיך', שכבר ייחד שמו עליך.

ואגב ארחין, יש לקחת מוסר השכל, שכל אדם יש לו להכיר בכל מעשיו נפלאות מעשי ה', כי אין בכח האדם לעשות כלום - אם לא בחסד ה', כי אין אדם נוקף אצבעו למטה - אלא אם כן נגזר עליו מלמעלה (חולין ז:). וכן בכל רווח שיעשה, אל יאמר כי זה בא לו בהשתדלותו העצום, אלא חסד ה', אם יעלה לגדולה, אל יאמר כי חכמתו גרמה לו, רק חסד ה'.

וזהו 'כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ', והראיה, שהרי ביעקב לא הקרה לו הקב"ה כלום, רק הוא הלך ליקח השני גדיים, ועשה אותם מהרה, שלא היו צריכים לכל כך זמן כמו לילך השדה לצוד ציד. ואם כן, לכאורה יעקב דיבר דבר שקר, כי לא הקרה ה' כלום, אלא שמצד עצמם לא הוצרך לתיקונם כל כך זמן. אלא וודאי שיעקב רצה לומר, נתגלגל הדבר ברצון הבורא ובחסדו שאני אזמין לך מאכלך, ולכן מיהרתי להביא 'כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ', 'לְפָנֶיךָ' ולא לפני אחי". עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמוחה ופיגא
וצוקל
נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ושלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן ש"ב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן ש"ד).
"אמר בפירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמש). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"נ ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם ה'ליקוטי מוהר"ן', ו'ספר המדות', ו'ה'ספורי מעשיות', ו'ה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"נ אות כו).

עקר הרוח חיים להשלים החסרון - מקבלין מהצדיק שבדורו

"ויצא הראשון אדמו"ר כולו באדרת שער ויקראו שמו עשו" (בראשית כה, כה).

כתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (תורה ח), וזה לשונו: "דע, שעקר הרוח חיים - מקבלין מהצדיק והרב שבדור, כי עקר רוח החיים - הוא בהתורה, כמו שכתוב (בראשית א, ב): "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם" - הוא התורה, והצדיקים דבקים בתורה, ועל כן עקר הרוח חיים הוא אצלם. וכשהוא מקשר להצדיק והרב שבדור, כשהוא מתאנח ומאריך רוחה - ממשיך רוח החיים מהצדיק שבדור וכו',

אך רשעים הדוברים על צדיק עתק בגאון ובזו, מאין מקבלין הם הרוח להשלים החסרון? אך דע, שיש רב דקלפה והוא בחינת עשו, כמו שכתוב בעשו (בראשית לג, ט): "יש לי רב", והוא בחינת אלופי עשו, וכמו שתרגם אוג'קלוס: "רברבי עשו", בחינת הרב דקלפה. ומהם מקבלין הרשעים הרוח, והוא בחינת רוח הטמאה, בחינת רוח סערה, כמו שכתוב (שם כז): "הן עשו אחי איש שעיר". ועל כן הרוח שלהם גדול ותקיף לפי שעה, כמו רוח סערה שהוא גדול בשעתו וכו'.

אך הדבוק בצדיקים מקבל הרוח חיים, שלמות החסרון, מהצדיק והרב דקדשה. ועל כן "ואיש חכם יכפרנה" (משלי טז), כי החסרון הוא מחמת עוונות, כמו שאמרנו חכמינו זכרונם לברכה (שבת נה): "אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון", כמו שכתוב (תהלים פט): "ויפקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם". ועל כן, הצדיק הממשיך רוח החיים ומשלים החסרון, מכפר העון. והוא מגדל רחמנות וחנינות מהבורא יתברך שמו, שצמצם עצמו להיות הרוח חיים אצל הצדיקים, דהינו שהם יקבלו הרוח חיים מהתורה, והם ממשיכין רוח החיים אל החסרונות ובהם מכפרין העוונות וכו'. והנה, כשמתאנח ממשיך רוח החיים אל החסרון, שמתאנח עליו ומשלים אותו וכו'.

וזהו בחינות ארבע ציצית, כי ארבע ציצית הם בחינת הרוח חיים, וכמו שכתוב (ויקרא לו): "כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח", שעל ידי זה מכניעין הרוח סערה, שהוא הרוח של המתנגדים החולקים על הצדיקים אמתיים, שממשיכין אריכת הרוח שלהם מהרב דקלפה, שהוא בחינת עשו איש שעיר כפ"ל. ועל כן ציצית הוא לשון שער, כמו שכתוב (שם ח): "ויקחני בציצית ראשי". כי על ידם נכנע עשו איש שעיר, בחינת רוח סערה כפ"ל:

וזה בחינת טלית לבן שנתעטף הקדוש ברוך הוא וסדר שלש עשרה מדות (כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, ראש השנה יז): כי השלש עשרה מדות - הן בחינות הרוח חיים דקדשה כפ"ל. וזהו בחינת טלית, שהוא ארבע כנפות, בחינות הרוח מארבע רוחות כפ"ל. והינו טלית לבן הפך בחינות רוח דקלפה, בחינת עשו, שהוא "אדמו"ר כולו באדרת שער" (בראשית כה), ופרש רש"י: 'כטלית' כטלית דיקא, בחינת טלית דקלפה, שהוא בחינת טלית אדום, שמשם נמשך הרוח של הרשעים כפ"ל. ועל ידי טלית דקדשה, שהוא בחינת טלית לבן, מכניעין אותו, כי משם נמשך הרוח חיים דקדשה, שהוא בחינת שלש עשרה מדות של רחמים כפ"ל:

ועל כן נתעטף הקדוש ברוך הוא בטלית לבן דיקא וסדר לפני משה שלש עשרה מדות של רחמים, הינו כפ"ל, כי על ידי טלית דקדשה, שהוא בבחינות מקיף, שהוא בחינת הרוח חיים, בחינות (קהלת א): "סובב סבב הולך הרוח", נכנע טלית דקלפה, בחינת הרוח דקלפה וכו'. עכ"ל. וע"ע שם באריכות דבריו הנפלאים.

"וגם אל כל יודעי ספר אשר בכל דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחיות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעונו והחינו ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו "אורות אילים" שקלים פ"ב ה"ה).

"וכן אני עני ואביון אפול תחיתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר בכוחם למעבד לי נייח נפשא עבידו, ואם אזכה לחיות בנעם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו "אורות אילים" זוח"ק ח"א דף ריו ע"ב).

"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות ובכן נפשי תגבר". ואם אזכה לחיות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלימטי לי מניה הנאה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו "פלא יועץ").

"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול טמון בקריאה בספר הזה ובמילוי האמור בו, והוא: שאדוני אבי צוקל" וזיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרי ומלאו, כי בזה ישנו תועלת חזקת לעולם הבא, והוא נותן מילתו באמרו כי המוצא בדבריו תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלם הטובה הוא בכך שישא תפילה שיהיה חלקו טוב, "כל המתחיל ומבטחי - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פועל חובו ואמנן בדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שיהיה לאדם טוב בעולם הזה ובא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען ייקראו הספרים, מחייבים היום עוד יותר את אדוני אבי צוקל" וזיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר "פלא יועץ").

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק פאפו
וצוקל
נלבע יח תשרי תקפ"ח

מד האדם לעשות את כל סעודותיו לסעודת מצוה

"ועשה לי מִטְעָמִים כְּאִשֶּׁר אֶהְיֶה וְהִבֵּיָהּ לִי וְאֶכְלָה בְּעִבּוּר תְּבָרְכָה נְפִישִׁי" וגו' (בראשית כז, ד).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (עקר אכילה ושתיה), וזה לשונו: אכילה ושתיה - יש בהם שלשה סוגים: מצוה, והיתר, ואיסור. ויש ביד האדם לעשות כל סעודותיו סעודות מצוה, בהצטרף אלו התנאים הנאמרים באמת מפי סופרים אשר מפייהם אנו חיים: ראשונה, צריך לכוין באכילתו לשיהיה בריא וחזק לעבודת האל יתברך שמו, ולהיות גומל נפשו איש חסד, דהיינו לברר ולהוציא לאור כל ניצוצי הקדושה הדבוקים בכל אשר יאכל ואשר ישתה. וצריך להתפלל על מזונו קודם כל אכילה, והוא חיוב גדול, כמבואר בזוהר וכו'. וטהור ידים יוסיף אומץ ליהרהר בנטילת ידים כהוגן וכתיקון חז"ל.

וחרדה ילבש בבואו לברך את קונו אשר הזמין מזונו ושאר הנאות, מה מאד צריך ליהרהר לברך הברכות כתיקונן אות באות תיבה בתיבה. ומה גם בהזכרת ה' כל עצמותיו יאחזמו רעד כי את המלך ה' צבאות רם ונשא ישא ברכה, ואם לא יזהר ח"ו את ה' הוא מגדף, ואחר כונת הלב הן הדברים, לכן צריך ליהרהר בכל הברכות, ובפרט בברכת הנהיין, וביותר בברכת המזון שהיא דאורייתא, לא מפני שהיא ארוכה תהיה חטופה, רק ערוכה כדת וכהלכה, והוא דבר שהדעת מחייבו, ועין רואה בנוהג שבעולם אפי' בברכת הדיוט כ"ש וק"ו בבואו לברך למלך הכבוד איום ונורא אשר מחסדו הגדול הרשנו לברכו ולהזכיר שמו הנכבד והנורא ולמצוה יחשב לנו וקובע לנו שכר וברכה על הברכה, לכן צריך ליהרהר לאמרה כהלכה. וגדר לזה לומר כל הברכות בקול רם, כי הקול מעורר הכוונה, וידע נכונה אם בירך ולא יכנס בספק, ויהיה זוכה ומזכה לענות אחריו אמן, וילמדו ממנו שאינם בקיאים. וגם צריך ליהרהר לקיים דבר חז"ל לטבול פרוסת המוציא במלח ג"פ, ולא יעבור במקום שאפשר, כי כל דבריהם עומדים ברומם של עולם.

וצריך לישוב בכבוד על השולחן, כי על שולחן המלך הוא אוכל. וידוע מעשה ה"ר ישראל נאג'אר בזמן האר"י ז"ל, שהיה משורר על שולחנו בקול נעים, והיו מתקבצים מלאכי השרת כבמזמורי חתן וכלה, והיו זרועותיו מגולות מפני החום, וקל מן נשיא נפל ברחו לכס מאצל האיש הזה שממעט בכבוד שמם שאינו יושב בכבוד על השולחן אשר לפני ה', ותכף פרחו כולם, והרב האר"י היה רואה מביתו את המראה הגדול הזה, וגלה סודו להר"י נאג'אר, וחרד חרדה גדולה, וקשט עצמו וישב בכבוד, וחזר לשורר כבראשונה, וחזרו מלאכי השרת להתקבץ כבתחילה. לכן הירא את דבר ה' כלו אומר כבוד.

וצריך ליהרהר לאכול בדרך ארץ, ולא כדרך הרעבתנים והגרגרנים, שאמרו עליהם בזוה"ק שהם מסטרא דעשו דכתיב ביה 'הלעיטני נא', והוא נבזה ונמאס בעיני אלקים ואדם. וכן צריך ליהרהר להיות אוכל לשובע נפשו, ולא ימלא כריסו לצבות בטן באכילה גסה, כי שם הרגיעה רשעה כל הולך על חזון בונה מכוון ליצאה"ה, שכן כתבו המקובלים שכל מה שמוסיף בחול יותר על כדי שובעו מוסיף כח בסט"א, ומחזיק את יצרו הרע שיתגבר עליו, ומה גם המרבה בסעודות הרשות ושמחת מריעות - מוסיפין כח גדול בסט"א, שכמו שהמצוה תתעלה ומוספת כח בפמליא של מעלה בהיותה נעשית ברבים, כל קבל דנא העבירה שהיא נעשית ברבים הלא היא ברבת ומוספת כח אל הס"א. וכבר כתבו חכמי המוסר שהאוכל יותר מכדי ספוקו כמה רעות עושה: א' שעובר על כל תשחית, ועוד שמאבד זמן האכילה וזמן היציאה, ואם יתקלקל האצטומאכ ויהיה טרוד - הר"י זמנים, ואם יחלה וימות - הרי זה מתחייב בנפשו, לכן שומר נפשו ירחק מאכילה ושתיה מרובה, לא יאכל אלא כשירעב, ולא יאכל עד שישבע לגמרי אלא פחות מעט"ו וכו'. עכ"ל. וע"ע שם באריכות דבריו הנפלאים.

קריאת קודש

לכל הקוראים היקרים והנכבדים,
שלומכם יסגא לעד!

הנה זיכנו ה' יתברך לפני כמה חודשים להתחיל עם פרויקט גדול מאוד לתועלת הכלל והפרט, והם הגליונות הנפלאים "מליצי יושר", אשר המה מלאים וגדושים בפנינים יקרים מפי רבותינו הקדושים [האור החיים, הבעל שם טוב, חזק שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהר"ן, והאבי עזרי, זכר צדיקים לברכה], אשר הבטיחו שיהיו "מליצי יושר" בעד מי שילמד או יזכה אחרים ללמוד בדברי תורתם.

ויש תועלת גדולה מאוד בגליונות הללו, גם בעצם הלימוד והחיזוק מדברי תורתם, וגם שזוכים הלומדים והמסייעים שכל הצדיקים הנזכרים מליצים טוב בעדם לפני ה' יתברך, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם [חולין ז].

ותחילת לאל עליון, שהגליונות הללו הודפסו באלפי עותקים והופצו בכל הארץ, וראינו שיש חיזוק גדול מאוד מהגליונות הללו, ורבים התחזקו מדברי התורה של הצדיקים הנזכרים, ורבים זכו לישועות גדולות על ידי זה. וכל זה הוצאנו מכוח הציבור היקר שנתנו לענין הגדול הזה, ותרמו וסייעו בעין יפה ובנפש רחבה.

וכיון שראינו את התועלת העצומה שיש בזה, החלטנו בעז"ה להעלות בקודש, ולהוציא גליון שבועי על פרשת השבוע, מלא וגדוש בפנינים יקרים מפי הצדיקים הנ"ל.

וב"ה אנו רואים שיש בו תועלת גדולה, ורבים נהנים ומתחזקים ממנו בעבודת ה' יתברך.

אך דא עקא, שההוצאות גדולות מאוד, וכל ההוצאה וההפצה מתאפשרת רק בזכות הציבור היקר שנתנו לענין. לכן אנו פונים לציבור הקדוש, לבוא לעזרת ה' בגבדים, ולהוידחם לפרויקט הגדול והקדוש הזה - שיש בו תועלת עצומה לכלל ולפרט. וכל אורח ואורח יתרום כפי יכולתו, [ומי שיכול לתרום בקביעות - אשריו ואשרי חלקו], וידע נאמנה בלי שום ספק - שכל מה שיתרום יחזיר לו ה' יתברך פי כמה וכמה, ויזכה לישועות גדולות בכל העניינים שצריך, וזו הבטחה מפורשת מפי כל הצדיקים הנזכרים!

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברק בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם בן מרים פרץ | נדב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד מגידש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

ניתן לתרום להוצאת הגליונות

"מליצי יושר", באמצעות PayBox

למספר 050-3280226

ולציין "עבור מליצי יושר"

האבי עזרי
רבינו אלעזר מנחם
מן בר עזריאל שך
זצוקל
נלבע טז מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עילוי נשמותי, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק צ"ל).

התפילה - עריאה להכרה בבורא

בגמרא (יבמות טד.) איתא, אמר רבי יצחק: מפני מה היו אבותינו עקורים (=אברהם ושרה, יצחק ורבקה), מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים. והביאור בזה, שהנה ענין התפילה ומהותה - היא ההכרה שאני מכיר שהכל ממך, בתחילה מתפללים שלש ברכות ראשונות של שבת, אח"כ אתה חונן לאדם דעת, מוחל וסולח אתה, גואל חזק אתה, אתה... אתה נותן הכל, וכל ה"ח ברכות הם הכרה בנתינת השם יתברך! הכל ממנו, זו המהות של תפילה!

וכן כתב הרמב"ן (סוף פרשת בא), שזה היסוד של תפילה בציבור וקול בתפילה, לפרסם שבריתך אנחנו ואתה בוראנו, וזה לשונו: וכוונת רוממות הקול בתפילות וכוונת בתי כנסיות וזכות תפילת הרבים, זה שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה, ויאמרו לפניו בריתך אנחנו. עכ"ל. והיינו שענין התפילה היא הכרה בבורא עולם.

והיות שהבורא עולם בעצמותו בלי סוף ובלי תכלית, אם כן ההכרה גם היא בלי סוף. וככל שמכירים יותר, עדיין אנו חסרים. ובנפש החיים (ש"ב פ"ב) כתב, כי באמת מצד עצמותו יתברך שמו - אין לו לא סוף ולא ראשית, רק מצד השגתנו כוחותיו יתברך - הלא כל השגתנו הוא רק ראשית, אבל אין סוף להגיע בהשגה להשיג את כוחותיו יתברך שמו הנשפעים. עכ"ל. ואם כן באמת השגתנו מתחילה מהשגה מועטת, וממשיכים להכיר יותר ויותר. ואם כן התכלית של שלשת התפילות ביום היא, שתפילת שחרית נותנת הכרה במידה מסויימת, ועל ידי שיש לאדם הכרה זו הוא עומד במדרגה גבוהה יותר, ובמנחה מקבל תוספת הכרה, ואי אפשר להכיר הכרה שניה זו לפני הראשונה, דהיינו שיש לזה סדר, וכן במעריב.

ובשנה יש יותר מאלף תפילות, וצריך להכיר על ידי זה באלף מדרגות זו למעלה מזו! ואינו דומה ה"חפץ חיים" בשנים הראשונות שלו, לשנים האחרונות. ואדם שחי שמונים שנה ויש בהם כעשרות אלפי תפילות ומכיר יותר, מתעלה יותר בעשרות אלפי מדרגות, כי כל הכרה היא התעלות. ואילו חיינו אלף ומיליון שנה במצב של עליה, עדיין לא היינו מגיעים לתכלית ההכרה. ואם זה חסר אצלנו, בהכרח שלא מתפללים כראוי בדרך של הכרה, אלא נמצאים תמיד באותה מדת הכרה. אבל על תלמידי חכמים אמרו (שבת קנב.) כל זמן שמזקינים חכמה נתוספת בהם, וכל שדעתם גדולה - הכרתם מתרבה, ולכן גם בכל תפלה הם מוסיפים הכרה והתעלות.

(מחשבת מוסר ח"א עמ' קצד)

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוקל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוקל, נלב"ע ו' סיון תק"ב
חזק שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוקל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה פריגא זצוקל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפא זצוקל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן ב"ר עזריאל שך זצוקל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוקל, נלב"ע י"א אלול תש"ל

לעילוי נשמת

מנחם הראש"ל הגאון רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורגוב זצ"ל | מנחם הראש"ל הגאון רבי מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל | מנחם הראש"ל הגאון רבי שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל | הגאון רבי יעקב חי בן מרגלית זצ"ל | הגה"צ רבי יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן זצ"ל | ר' יחיאל מיכל בן מרים - נלב"ע ל' במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי נסים פרח ב"ר מיימון וסוליקה זצ"ל | הגאון רבי אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | שלמה בן סלחה ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | חנינה בת חביבה ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | יוסף בן ורה ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | אמה בת שושנה ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | נוריה נורית בת עזיה ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | אברהם בן שרה ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | נתנאל בן שמחה ז"ל | עזיה בת צלחה ע"ה | דוד יהודה בן מזל ז"ל | רחל בת מרים ע"ה | דוד בת רחל נעמי ע"ה | אברהם שלום בן ברוך בנדעט ז"ל | מאשה רבקה בת טובה ע"ה

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: melizei.yosher@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"ג, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה!

וכן אם יש יארכיט באותו שבוע - אפשר לשלוח את השמות בשבוע שלפניו, ונקדיש את הגליון לעילוי נשמתם.

לכירורים: ניתן ליצור קשר במייל - melizei.yosher@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד